

Odhad počtu poistencov, ktorí si nenašetria na dôchodok vo výške 1,2 násobku životného minima

Tento výpočet umožňuje orientačne určiť hranicu výšky platu a priemerného príjmu poistenca počas 40 rokov, pod ktorú nie je možné dosiahnuť stav na individuálnom účte, ktorý umožní vyplácanie dôchodku vo výške 1,2 násobku životného minima. Výpočet je urobený pre dva platy a to 7 500 Sk mesačne a 15 000 Sk mesačne.. Sú zavedené nasledovné predpoklady:

1. *Plat sa bude zvyšovať ročne 2% nad infláciu*
2. *Odvody do druhého piliera budú vo výške 9%*
3. *Investície sa budú zhodnocovať 2% nad infláciu*
4. *Dôchodok je tvorený v pomere 50% z I. piliera a 50% z II. piliera*
5. *Občan bude v systéme 40 rokov*
6. *Počas vyplácania anuity bude zbytok istiny pre výplatu dôchodku vždy zhodnotený o 2% ročne*
7. *Dôchodok sa bude vyplácať 15 rokov*
8. *Z vybraného odvodu je na vstupe stiahnutý poplatok 1%*
9. *Z hodnoty účtu je stiahnuté každý rok 1% ako poplatok správcovským spoločnostiam*
10. *Oproti vyššie uvedeným parametrom je do výpočtu v závere zahrnutá aj neistota vo výške 10%, kde sú zahrnuté poplatky poisťovne vyplácajúcej starobný dôchodok, volatilita na finančných trhoch(odklon- zníženie od 2% nad infláciu,) poplatky a straty spojené s konverziou aktív individuálneho účtu na anuitu.*

Po 40 rokoch je možné ukázať, že výška dôchodku predstavuje vždy 64,5% z priemerného platu počas života. Otázka znie, či tento dôchodok pokrýva 1,2 násobok životného minima.

Životné minimum pre účely tohto výpočtu sú definované ako 25% priemerného platu. Ak priemerný plat je 20000 Sk dnes, potom pri tempe rastu 2% ročne (v rokoch 1993 až 2006 to bolo 2,5 % priemerne nad infláciu) bude po 40 tich rokoch priemerný plat vo výške **43 294 Sk mesačne** (nie je započítaná inflácia). Potom minimálnu výšku dôchodku je možné stanoviť ako 1,2 násobok životného minima na hodnotu **12988,2 Sk**. Pomer medzi platom a vypočítaným starobným dôchodkom je po 40 rokoch 0,976 pre oba ilustratívne platy. Potom hraničný plat je možné stanoviť na 13 307 Sk a zvýšenie o 10% ako akceptovanie nákladov spojených s bodom 10 v predpokladoch výpočtu je 14 786 Sk , čo pre tento model odhadu umožňuje stanoviť hranicu platu cca 15 000 Sk. To je dokopy 347878+268541 = 616 419 poistencov z celkového počtu 1 156 315 , t.j. 53,3%.

To znamená, že platy pod cca 15000 Sk nebudú mať našporené na dôchodok, ale istina na účte bude vo výške nižšej alebo rovnjej najnižšiemu možnému dôchodku, stanovenému ako 1,2 násobok ¼ priemerného platu, t.j. 1,2 násobku životného minima.

Existujú dve možnosti:

1. *Zavedie sa redistribúcia na úrovni odvodov ako solidarita medzi pracujúcimi, t.j. poistencom s vyšším vymeriavacím základom sa vezme a pridá sa poistencom s nižším príjmom v oboch pilieroch*
2. *Druhá alternatíva je, že je to výnos všeobecných daní, ktorý splní úlohu tejto solidarity.*

Varianta dva znamená, nech sa na takto stanovenej solidarite podieľajú aj ostatné výnosy všeobecných daní, nielen výnos z odvodov. Je to otázka merateľnej iniciatívy jednotlivca. Kým stanovením najvyššieho vymeriavacieho základu sa určuje úroveň solidarity u zamestnávateľa a cez jeho náklady aj v strope platu pracovníka, vo variante 1 (je technicky realizovateľná aj u individuálnych účtov) by bola ešte jedna, podľa všetkého nežiadúca redistribúcia na úrovni pracovnej sily, **ktorá by pôsobila demotivačne na pracovnú silu s vyšším príjmom.**

Takto nastavená solidarita podľa varianty 2 spĺňa kritériá, ktoré sú dané v oblasti poistenia sociálnych rizík v pomeroch 1:2:3, (pred novelou pani Tomanovej, ktorá posunula strop vymeriavacieho základu vyššie) pričom jedine starobné dôchodkové zabezpečenie bude nastavené ako „zásluhové „ **To ovšem neznamená, že II. pilier nie je potrebné zmeniť zo sporivého na poistný a vylúčiť dedenie.**

Problémy, ktoré sú obsiahnuté v súčasnom riešení systému II. piliera v SR v kombinácii s dlhoročnými skúsenosťami vo Veľkej Británii umožňujú vysloviť názor, že značná časť občanov spadne do záchrannej siete a dôchodky im budú vyplácané zo zdrojov štátneho rozpočtu. Môj názor, komunikovaný cez médiá, logicky nemôže obsahovať odbornú terminológiu zložitého systému sociálneho poistenia, ale vystihuje skutočnosti, vyplývajúce zo záverov analýz.

Komplexná analýza k problematike II. piliera odznela na pôde parlamentu v decembri 2007 v prejave poslanca Maroša Kondróta pri rozprave k petícii o II. pilieri. V zásade je možné zhrnúť , že bolo poukázané na rad systémových problémov, ktoré boli podložené príslušnými analýzami a výpočtami. Z nich ako podstatné je možné určiť:

1. Je silné podozrenie, že je to systém, ktorý obmedzil občana neprimerane pri jeho rozhodovaní a analýza by mala preukázať, či je v rozpore so znením ústavy SR Hlava II.
2. Dôsledkom vyššie uvedených skutočností je nespravodlivosť systému v jeho riešení z hľadiska občana
3. Je to systém, kde existuje konflikt záujmu medzi správou účtov a správou aktív s dôsledkom na nižšiu výkonnosť pri správe aktív
4. Je to systém, ktorý má neprimeranú výšku nákladov, vyčíslenú v cenách roku 2006 na hodnotu cca 500 mld Sk, odobratých z účtov počas 40 rokov, ktoré predstavujú zbytočné náklady systému v podobe neproduktívnych poplatkov za správu a predstavujú nadštandardný príjem DDS v podobe poplatkov a výnosov z nich v časovom úseku 40 rokov
5. Je to systém, kde je na občana presunutú investičné riziko, hoci on nemôže (vecne, odborne ani legislatívne) ovplyvňovať toto riziko
6. Je to systém, kde štát nemôže poskytnúť garanciu z dôvodov managementu rizika dovtedy, pokiaľ sú účty spravované súkromným sektorom (prosím, oddel'te správu aktív ako samostatnú kategóriu) a tým nie je rovnoprávny so systémom I. piliera , ktorý má garanciu štátu minimálne do výšky inflácie (dnes aj na základe rastu miezd)
7. Je to systém, ktorý pri tých istých odvodoch zaručuje nižšie dôchodky pre občana o 15% (mimo otázku výnosov z investícií)
8. Finančná kríza preukázala, že súkromný sektor nie je schopný poistiť aktíva ani najväčšej poisťovne sveta AIG, ani rozhodujúcej časti finančných ústavov. Vystavenie rizika inflácie a rizika spojeného s investovaním do aktív finančného trhu stálo Američanov v kríze roku 2000/2002 7000 mld USD cca 25% všetkých finančných

aktív¹ za posledných 14 mesiacov v hypotekárnej kríze zatiaľ 2000 mld USD cca 20% súčasných finančných aktív²

Pre predstavu je možné uviesť, že nespravodlivosť systému pri 20 000 ovom priemernom príjme občana, kedy by mal mať cca 10 000 ový dôchodok v dôsledku zlej konštrukcie systému umožňuje, aby nastal hraničný stav, kde občan obdrží len 6500 Sk mesačne. Podobne, priemerne každý občan nebude mať priemerný 10 000 ový dôchodok, ale len 8500 Sk priemerne, ako dôsledok odčerpaných neproduktívnych nákladov systému

Aké sú ale dlhodobé skúsenosti s takto riešeným systémom v iných krajinách?

V publikácii Svetovej Banky *New Ideas Old Age Security*³ z roku 2001 boli analyzované ekonomické parametre viacerých systémov, ktoré mali zavedený II. pilier. Veľká Británia⁴ adaptovala pre svoje riešenie tzv. Chilský systém, ktorého základ bol pre riešenie prijatý aj v Slovenskej republike zákonom č. 43/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov. V analýze sa konštatuje, že občania Veľkej Británie **prišli o úspory v rozsahu 40 až 45% a nakoniec spadli do záchranej siete, pričom to bola presne vláda Veľkej Británie, ktorá refundovala z daní občanom ich dôchodok.**

Stručný záver: **Súčasný systémový chyby v riešení druhého piliera SR v kombinácii so skúsenosťami vo Veľkej Británii umožňujú povedať názor, že pokiaľ sa systém II. piliera v SR nezmení, značná časť občanov si nenasporí ani na minimálny dôchodok, spadnú do sociálnej siete a štátny rozpočet bude musieť vyplácať dôchodky, presne tak, ako to bolo vo Veľkej Británii.** Tento názor, komunikovaný v skratke cez médiá, je podložený významnými rozborami pracovníkov Svetovej Banky v prípade reálnych skutočností Veľkej Británie v kombinácii s rozborom systému II. piliera zavedeného v SR, ktoré sú podkladom pre vystúpenie poslanca Maroša Kondróta a ktoré odzneli v rozprave k petícii II. piliera na pôde NR SR v decembri 2007.

¹ Micklethwait, Wooldridge, Firma, 2003 Random House Publishing Group

² Peter R. Orszag Director of the Congressional Budget Office, október 2008

³ *New Ideas About Old Age Security Toward Sustainable Pension Systems in the 21 st Century*
Edited by Robert Holzmann and Joseph E. Stiglitz with Louise Fox, Estelle James, and Peter R. Orszag
THE WORLD BANK WASHINGTON, D.C. 2001

⁴ *Administrative Costs under a Decentralized Approach to Individual Accounts: Lessons from the United Kingdom* Mamta Murthi, J. Michael Orszag, and Peter R. Orszag, THE WORLD BANK WASHINGTON, D.C. 2001

Plat	9% odvodov	Ročné odvody	1% poplatok SP	2% zhodnotenie	Počet rokov	Zhodnotenie celkom		Výška účtu
7500	675	8100	8019	1,02	39	2,164744768	17359,09	17185,5
7650	688,5	8262	8179,38	1,02	38	2,122298792	17359,09	34199,14
7803	702,27	8427,24	8342,968	1,02	37	2,080685091	17359,09	51042,65
7959,06	716,3154	8595,7848	8509,827	1,02	36	2,039887344	17359,09	67717,72
8118,241	730,64171	8767,700496	8680,023	1,02	35	1,999889553	17359,09	84226,04
8280,606	745,25454	8943,054506	8853,624	1,02	34	1,960676032	17359,09	100569,3
8446,218	760,15963	9121,915596	9030,696	1,02	33	1,922231404	17359,09	116749,1
8615,143	775,36283	9304,353908	9211,31	1,02	32	1,884540592	17359,09	132767,1
8787,445	790,87008	9490,440986	9395,537	1,02	31	1,847588816	17359,09	148624,9
8963,194	806,68748	9680,249806	9583,447	1,02	30	1,811361584	17359,09	164324,2
9142,458	822,82123	9873,854802	9775,116	1,02	29	1,77584469	17359,09	179866,4
9325,307	839,27766	10071,3319	9970,619	1,02	28	1,741024206	17359,09	195253,2
9511,813	856,06321	10272,75854	10170,03	1,02	27	1,706886477	17359,09	210486,2
9702,05	873,18448	10478,21371	10373,43	1,02	26	1,673418114	17359,09	225566,8
9896,091	890,64817	10687,77798	10580,9	1,02	25	1,640605994	17359,09	240496,7
10094,01	908,46113	10901,53354	10792,52	1,02	24	1,608437249	17359,09	255277,2
10295,89	926,63035	11119,56421	11008,37	1,02	23	1,576899264	17359,09	269909,9
10501,81	945,16296	11341,9555	11228,54	1,02	22	1,545979671	17359,09	284396,3
10711,85	964,06622	11568,79461	11453,11	1,02	21	1,515666344	17359,09	298737,9
10926,08	983,34754	11800,1705	11682,17	1,02	20	1,485947396	17359,09	312936
11144,61	1003,0145	12036,17391	11915,81	1,02	19	1,456811173	17359,09	326992,1
11367,5	1023,0748	12276,89739	12154,13	1,02	18	1,428246248	17359,09	340907,7
11594,85	1043,5363	12522,43533	12397,21	1,02	17	1,400241419	17359,09	354684,1
11826,74	1064,407	12772,88404	12645,16	1,02	16	1,372785705	17359,09	368322,8
12063,28	1085,6951	13028,34172	12898,06	1,02	15	1,345868338	17359,09	381825
12304,54	1107,409	13288,90856	13156,02	1,02	14	1,319478763	17359,09	395192,3
12550,64	1129,5572	13554,68673	13419,14	1,02	13	1,29360663	17359,09	408425,9
12801,65	1152,1484	13825,78046	13687,52	1,02	12	1,268241795	17359,09	421527,1
13057,68	1175,1913	14102,29607	13961,27	1,02	11	1,243374308	17359,09	434497,3
13318,84	1198,6952	14384,34199	14240,5	1,02	10	1,21899442	17359,09	447337,9
13585,21	1222,6691	14672,02883	14525,31	1,02	9	1,195092569	17359,09	460050
13856,92	1247,1225	14965,46941	14815,81	1,02	8	1,171659381	17359,09	472635
14134,05	1272,0649	15264,7788	15112,13	1,02	7	1,148685668	17359,09	485094,1
14416,74	1297,5062	15570,07437	15414,37	1,02	6	1,126162419	17359,09	497428,7
14705,07	1323,4563	15881,47586	15722,66	1,02	5	1,104080803	17359,09	509639,9
14999,17	1349,9254	16199,10538	16037,11	1,02	4	1,08243216	17359,09	521729
15299,16	1376,924	16523,08748	16357,86	1,02	3	1,061208	17359,09	533697,2
15605,14	1404,4624	16853,54923	16685,01	1,02	2	1,0404	17359,09	545545,7
15917,24	1432,5517	17190,62022	17018,71	1,02	1	1,02	17359,09	557275,8
16235,59	1461,2027	17534,43262	17359,09	1,02	0	1	17359,09	568888,5

Výpočet výšky istiny pre plat 7500 Sk , dôchodok potom vychádza 7 321,69 Sk ako dvojnásobok výšky anuity spočítanej na 15 rokov.

	9% odvodov	Ročné odvody	1% poplatok SP	2% zhodnotenie	Počet rokov	Zhodnotenie celkom		Výška účtu
15000	1350	16200	16038	1,02	39	2,164745	34718,18	34370,99
15300	1377	16524	16358,76	1,02	38	2,122299	34718,18	68398,28
15606	1404,54	16854,48	16685,94	1,02	37	2,080685	34718,18	102085,3
15918,12	1432,631	17191,57	17019,65	1,02	36	2,039887	34718,18	135435,4
16236,48	1461,283	17535,4	17360,05	1,02	35	1,99989	34718,18	168452,1
16561,21	1490,509	17886,11	17707,25	1,02	34	1,960676	34718,18	201138,5
16892,44	1520,319	18243,83	18061,39	1,02	33	1,922231	34718,18	233498,2
17230,29	1550,726	18608,71	18422,62	1,02	32	1,884541	34718,18	265534,2
17574,89	1581,74	18980,88	18791,07	1,02	31	1,847589	34718,18	297249,8
17926,39	1613,375	19360,5	19166,89	1,02	30	1,811362	34718,18	328648,3
18284,92	1645,642	19747,71	19550,23	1,02	29	1,775845	34718,18	359732,8
18650,61	1678,555	20142,66	19941,24	1,02	28	1,741024	34718,18	390506,5
19023,63	1712,126	20545,52	20340,06	1,02	27	1,706886	34718,18	420972,4
19404,1	1746,369	20956,43	20746,86	1,02	26	1,673418	34718,18	451133,7
19792,18	1781,296	21375,56	21161,8	1,02	25	1,640606	34718,18	480993,4
20188,03	1816,922	21803,07	21585,04	1,02	24	1,608437	34718,18	510554,4
20591,79	1853,261	22239,13	22016,74	1,02	23	1,576899	34718,18	539819,9
21003,62	1890,326	22683,91	22457,07	1,02	22	1,54598	34718,18	568792,7
21423,69	1928,132	23137,59	22906,21	1,02	21	1,515666	34718,18	597475,7
21852,17	1966,695	23600,34	23364,34	1,02	20	1,485947	34718,18	625872
22289,21	2006,029	24072,35	23831,62	1,02	19	1,456811	34718,18	653984,2
22735	2046,15	24553,79	24308,26	1,02	18	1,428246	34718,18	681815,4
23189,7	2087,073	25044,87	24794,42	1,02	17	1,400241	34718,18	709368,2
23653,49	2128,814	25545,77	25290,31	1,02	16	1,372786	34718,18	736645,6
24126,56	2171,39	26056,68	25796,12	1,02	15	1,345868	34718,18	763650,1
24609,09	2214,818	26577,82	26312,04	1,02	14	1,319479	34718,18	790384,6
25101,27	2259,114	27109,37	26838,28	1,02	13	1,293607	34718,18	816851,7
25603,3	2304,297	27651,56	27375,05	1,02	12	1,268242	34718,18	843054,2
26115,36	2350,383	28204,59	27922,55	1,02	11	1,243374	34718,18	868994,7
26637,67	2397,39	28768,68	28481	1,02	10	1,218994	34718,18	894675,7
27170,42	2445,338	29344,06	29050,62	1,02	9	1,195093	34718,18	920099,9
27713,83	2494,245	29930,94	29631,63	1,02	8	1,171659	34718,18	945269,9
28268,11	2544,13	30529,56	30224,26	1,02	7	1,148686	34718,18	970188,2
28833,47	2595,012	31140,15	30828,75	1,02	6	1,126162	34718,18	994857,4
29410,14	2646,913	31762,95	31445,32	1,02	5	1,104081	34718,18	1019280
29998,34	2699,851	32398,21	32074,23	1,02	4	1,082432	34718,18	1043458
30598,31	2753,848	33046,17	32715,71	1,02	3	1,061208	34718,18	1067394
31210,28	2808,925	33707,1	33370,03	1,02	2	1,0404	34718,18	1091091
31834,48	2865,103	34381,24	34037,43	1,02	1	1,02	34718,18	1114552
32471,17	2922,405	35068,87	34718,18	1,02	0	1	34718,18	1137777

Výpočet výšky istiny pre plat 15000 Sk , dôchodok potom vychádza 14643,39 Sk ako dvojnásobok výšky anuity spočítanej na 15 rokov.